

De blauwtjes (2)

Tekst: Jaap Bouwman

In het vorige nummer van Vlinders hebben we een aantal soorten blauwtjes besproken met oranje vlekken op de onderzijde van de achtervleugels. In dit tweede deel worden de blauwtjes besproken waarbij dergelijke oranje vlekken ontbreken. We bespreken hier het boomblauwtje, gentiaanblauwtje, dwergblauwtje en klaverblauwtje, pimpernelblauwtje en donker pimpernelblauwtje. Een deel van deze soorten heeft een zeer beperkt verspreidingsgebied of komt uitsluitend voor in één type habitat, wat een belangrijk hulpmiddel kan zijn bij de determinatie.

Het boomblauwtje Het boomblauwtje is van deze groep blauwtjes veruit het meest algemeen. Het belangrijkste kenmerk is de zilvergrijze onderzijde met zeer kleine zwarte stipjes (inktspatjes). De bovenzijde van het mannetje is lichtblauw met een smalle zwarte rand; het vrouwtje heeft daarentegen een brede tot zeer brede zwarte band. Het

Kars Veling

Boven: het vrouwtje gentiaanblauwtje is grijsbruin met enkele onduidelijke vlekken. Onder: het pimpernelblauwtje is helder donkerblauw met kleine donkere vlekken en een zwarte rand.

Nelly Honig

boomblauwtje is een algemene soort en kan in bossen, tuinen en parken worden aangetroffen. Het is het enige blauwtje dat regelmatig aangetroffen wordt in tuinen.

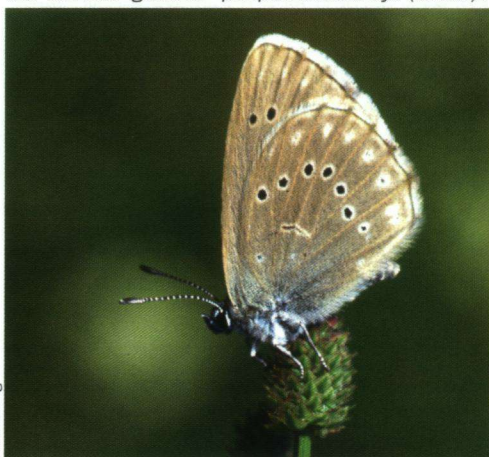
Gentiaanblauwtje Het gentiaanblauwtje behoort, met pimpernelblauwtje en donker pimpernelblauwtje tot de zogenaamde mierenblauwtjes. Dit houdt in dat de rupsen een deel van hun leven doorbrengen in nesten van mieren (knoopmieren). De jonge rupsen van het gentiaanblauwtje leven op klokjesgentiaan. Het voorkomen van het gentiaanblauwtje is dan ook beperkt tot plaatsen waar zowel de knoopmier voorkomt als waar klokjesgentianen staan. Dit is in vochtige heideterreinen en in blauwgraslanden. Het gentiaanblauwtje is een vrij groot blauwtje. De bovenkant van het mannetje is ongevlekt blauw; de bovenzijde van het vrouwtje is grijsbruin met enkele onduidelijke vlekken, soms met een blauwe bestuiving. De onderkant van de vleugels is licht grijsbruin met twee rijen zwarte vlekken.

Pimpernelblauwtje De jonge rupsjes van het pimpernelblauwtje leven op grote pimpernel. Het pimpernelblauwtje is verdwenen uit Nederland aan het eind van de jaren zeventig.

Kars Veling

De onderzijde van de vleugels van het donker pimpernelblauwtje (boven) is veel donkerder dan die van het 'gewoon' pimpernelblauwtje (onder).

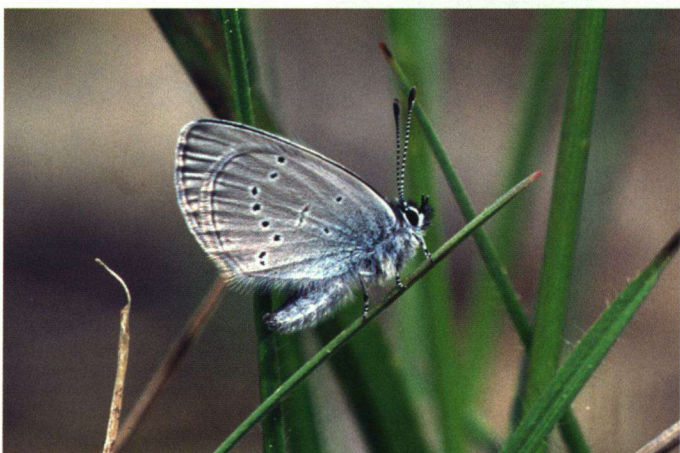
Kars Veling

De soort is in 1990 in de Moerputten bij 's-Hertogenbosch geïntroduceerd. Daar komt de vlinder nog steeds in vrij lage aantallen voor. De bovenkant van de vleugels is helder donkerblauw met kleine donkere vlekken en een smalle zwarte rand; het vrouwtje heeft grotere vlekken en een bredere rand dan het mannetje. De onderkant van de vleugels is licht grijsbruin met twee rijen zwarte vlek-

Henk Bosma

De kleur van de onderkant van het boomblauwtje is opvallend zilvergrijs.

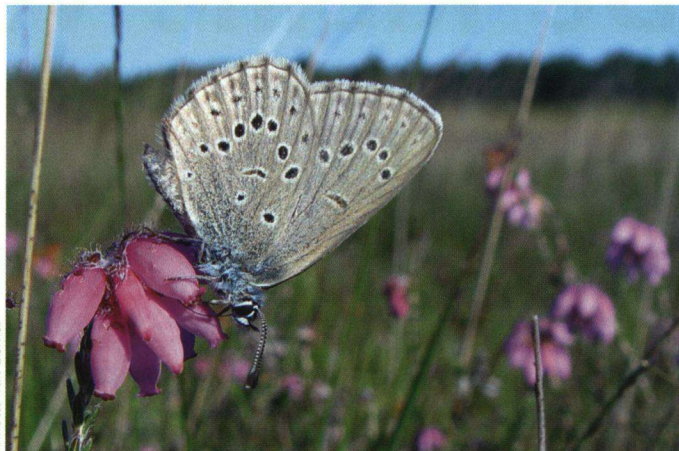
Jouke Altenburg

Het dwergblauwtje is veel kleiner dan de andere soorten.

ken. Het pimpernelblauwtje lijkt het meest op het gentiaanblauwtje maar bij deze laatste ontbreken de vlekken op de bovenkant van de vleugels. In Nederland komen deze twee soorten trouwens nooit bij elkaar voor.

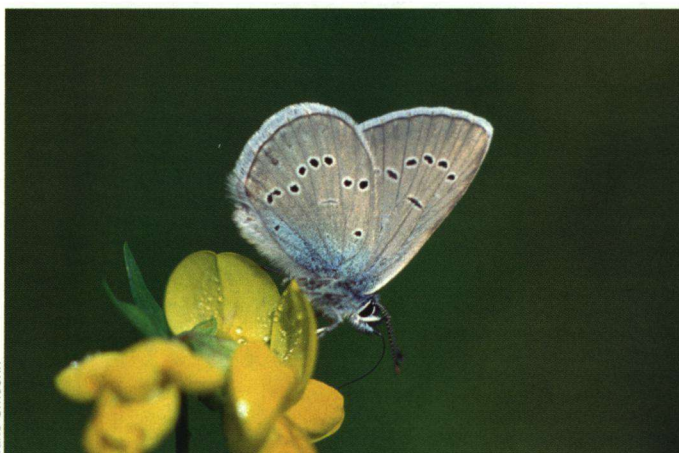
Donker pimpernelblauwtje Ook deze soort is afhankelijk van grote pimpernel en vliegt vaak op dezelfde vliegplaatsen als het pimpernelblauwtje. Ook het donker pimpernelblauwtje was uitgestorven in Nederland en is gelijk met het pimpernelblauwtje geïntroduceerd in de Moerputten. De soort is recentelijk herontdekt in het Roerdal waar hij langs enkele slootkantjes voorkomt. De bovenkant van het mannetje is dof donkerblauw met een uitgebreide bruine bestuiving; het vrouwtje is bruin met een zeer beperkte wortelbestuiving. De onderzijde van de vleugels, en deze is het meest te zien omdat deze blauwtjes vrijwel altijd dicht zitten, is bruin en veel donkerder dan die van het pimpernelblauwtje.

Dwergblauwtje Het dwergblauwtje is een zeer zeldzame soort in Nederland en is beperkt tot het zuiden van Lim-

Annette van Berkel

Het gentiaanblauwtje heeft twee rijen zwarte vlekken op de onderzijde.

Hans Smeenk

Er bevindt zich één rij zwarte vlekken op de onderzijde van het klaverblauwtje.

burg en mogelijk bij Winterswijk. Het dwergblauwtje zet zijn eitjes af op wondklaver; de aanwezigheid van deze plant is dan ook essentieel voor het dwergblauwtje. Het dwergblauwtje is het kleinste blauwtje van Nederland en daaraan al goed te herkennen. De bovenkant van zowel het mannetje als het vrouwtje is bruin; bij het mannetje is deze bij de wortel bestoven. De onderkant van de achtervleugel is lichtgrijs met kleine, witgeringde vlekken.

Klaverblauwtje Het klaverblauwtje komt momenteel voor op een aantal plekken in het zuiden van Limburg op droge, schrale graslanden met klaver. De bovenkant van het mannetje is opvallend diep violetblauw met zwarte randen en is veel feller van kleur dan die van de andere blauwtjes; de bovenzijde van het vrouwtje is bruin. De onderkant van de vleugels is donkergrijs tot bruin met één rij ongeveer even grote, ronde, witgerande vlekken en zwarte streepjes. Bij het lijf zijn de vleugels opvallend blauw bestoven. ■